

YENİ BİR EĞİTİM ÖĞRETİM YILINA BAŞLARKEN...

Değerli Veliler,

- Çocuğunuzla “başarılı bir takım” olabilirsiniz. Çocuğunuza sürekli olarak aile takımında önemli bir üye olduğunu hissettirin.
- Takımın günlük, haftalık ve yıllık planlarını belirleyerek her üyenin rollerini ve sorumluluklarını yazılı hale getirebilirsiniz.
- Belirli aralıklarla takımın çalışma düzenini kontrol edin, birlikte eksiklerini belirleyin ve öneriler getirin. Bunu ailece yapacağınız pazar toplantıları halinde gelenekselleştirebilirsiniz.
- Takımın çalışma, eğlenme, sanat spor aktiviteleri ve diğer motivasyon kaynaklarını belirleyebilirsiniz.
- Unutmayın başarılı aileler değil; **mutlu aileler, sağlıklı, mutlu ve başarılı çocuklar** yetiştirebiliyor.
- Çocuğunuzun kişilik gelişimine katkıda bulunmak için yaş dönemi özelliklerini araştırın.
- Okul ödevlerini tam olarak yapmasının sizin için büyük önem taşıdığını ona hissettirin.
- Defterlerini aralıklı olarak gözden geçirin. Defterlerinden çocuğunuzun sınıf içi performansı hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.
- Öğretmenleri ile sık sık iletişim kurun, böylece sorun yaşadığınız konularda ortak kararlar alabilirsiniz.
- Çocuklarımızın gerçekçi ve başarabilecekleri amaçlar edinmelerine yardımcı olun, beklentinizi ne çok üst düzeyde ne de onun bulunduğu altında tutun.
- Çocuklarımız başarısızlık yaşadıklarında, onları motive edin, onlara geçmişteki başarılı yaşantılarını hatırlatın.
- Çocuklarımıza ne yapacaklarını söylemek yerine, onlara mümkün olduğunca seçenekler sunarak en uygun seçeneği beraberce kararlaştırın.
- Çocuklarımızın kendi başlarına yapmak için çabaladıkları işlerde ufak tefek hatalarına karşı hoşgörülü olarak, yaptıkları iyi işlerin sonunda övgü ve takdirinizi ihmal etmeyin. Başkaları ile kıyaslamak yerine dünden bugüne ilerlemesini değerlendiriniz.
- Kendi kararlarını vermelerine ve sorumluluk almalarına fırsatlar tanımaya özen gösteriniz.
- Çocuklarımızın duygusal gelişimlerine, duygularını dile getirmelerine fırsatlar tanıyarak onlara yardımcı olabilirsiniz.
- Bu yaş döneminde fiziksel özellikler onların en çok uğraştığı alanları arasındadır. Çocuğumuzun fiziksel özelliklerinin, kişisel gelişimlerini olumsuz etkilememesine dikkat edelim. Düzenli ve sağlıklı beslenmelerine özen gösterelim.
- İçine kapanık, kendine güvensiz, sessiz ve alıngan çocuklarımızın bu yönlerini değiştirmelerine fırsat verecek etkinlikleri yapmaları için onları destekleyelim; ancak onlar adına karar vererek girişimlerde bulunmayalım.
- Onların sizlerle paylaştığı sırları çok beğenseniz de arkadaş grubunuzla paylaşmamaya özen gösteriniz. Sizinle çocuğunuz arasındaki özel sırlar iletişiminizi güçlendirir. Size göre basit olsa da onlar için çok önemli olabilir. Saygı, sevginizden daha önemli olmaya başlamıştır.
- Okuldaki yaşantısını sorgulamadan okul sonrasında belirlediğiniz özel zamanlar paylaşmaya çalışın. Hem siz hem de onun gününün nasıl geçtiğini paylaşın.

5 YAŞ GELİŞİM ÖZELLİKLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER:

- ✘ 5 yaş, çocuğun gelişiminde ilginç dönemlerden biri olarak tanımlanabilir. Bu yaşta, çocuk çevresine ait yeni keşiflerde bulunur, yetişkin desteğine daha az ihtiyaç duyar, bağımsız hareket etmek ister.
- ✘ Olayların nedenleri ve niçinleri ile çok yakından ilgilidir. Widmer'in "Bir hareket ve ses senfonisi" olarak tanımladığı beş yaş çocuğunu, bir başka yazar kitabında "Ben nedenciyim, sen çünküsün" olarak tanımlamaktadır (Ramsy and Bayless, 1980, s. 11).
- ✘ 5 yaş çocuğu genellikle canlı, neşeli ve hareketli bir görünüm içerisindedir. Konuşmayı, soru sormayı, hareketli oyunlar oynamayı, masal-öykü dinlemeyi ve anlatmayı sever.
- ✘ Daha çabuk karar vermeye başlarlar, kural ve sınırlılıkların gerekli olduğunu anlamaya çalışırlar.
- ✘ Akıcı bir hayal gücüne sahip olan beş yaş çocukları, oyunlarında genellikle yetişkinlerin uğraşlarını konu alır. Yaratıcılığını sıkça kullanan ve gerçek hayata dair konularla oldukça yakından ilgilenen beş yaş çocukları oyunlarında deneme fırsatı buldukları yetişkin uğraşları sayesinde, bir işe başlama ve sonuna kadar devam etme gibi "sorumluluk alma" ile ilgili ilk deneyimlerini de gerçekleştirmeye başlarlar.
- ✘ Kas hakimiyeti gelişmiştir, uygun fırsatlar verildiğinde kendi kendine giyinme, eşyalarını toplama, yemek yeme gibi motor becerilerini kullandığı işleri ustalıklı yerine getirebilir.
- ✘ Resim ve müziğe olan ilgileri artar. Kendilerine kitap okunmasından oldukça mutlu olan beş yaş çocukları, kitaplardaki resimlere bakarak kendilerine göre bir hikaye yaratabilir ve sıklıkla kendilerine okunan hikayeleri ezberleyerek okuyormuş taklidi yaparlar. Tam anlamıyla okumayı öğrenmiş olma anlamına gelmese de okumaya ilk adım olarak nitelendirilebilecek bu davranış, beş yaş çocuklarının sembollerle sözcükler arasındaki ilişkiyi kavrama yolundaki ilk deneyimleridir.
- ✘ Arkadaşlarıyla birlikte olmak beş yaş çocuğu için oldukça önemlidir. Grup oyunlarında, gerçek beraberlik artık daha uzundur. "En iyi arkadaş" kavramının başladığı beş yaş döneminde paylaşmak önemlidir. Grup oyunlarında, üyeler kuralları birlikte koyarlar.
- ✘ Ahlak gelişimi açısından önemli bir dönemdir. Beş yaş çocuklarına doğru- yanlış kavramı basit şekilde anlatılmalı, olumlu davranışları ön plana çıkarılarak ve ödüllendirilerek pekiştirilmelidir. Beş yaş çocukları hata yaptıklarını düşündüklerinde suçluluk hissettikleri ve hatalarını nasıl telafi edeceklerini bilmedikleri bir dönemde dirler. Rekabete hazır olmadıkları bu dönemde kaybetmek, hata yapmak onlar için utanç verici durumlardır.
- ✘ Somut dönemde olan beş yaş çocukları hayal ve gerçeği ayıramazlar. Özellikle tehlikelere karşı korunma konusunda duyarlı olunmalıdır. Beş yaş çocukları güçlü öğrenme istekleri sonucunda, çevredeki olayları daha yakından tanımak, kendi güçlerinin sınırlarını keşfedebilmek için kendilerini tehlikeli durumlara sokabilirler.

- ✘ Cinsel gelişim anlamında kendi vücutlarını keşfettikleri dönemdir. Beş yaş çocuklarında kızların babalarına, erkeklerinse annelerine daha düşkün olduğu gözlemlenebilir. Bu dönem içerisinde beş yaş çocukları aile içerisinde kendi cinsiyet modellerini seçer ve onları taklit ederler.
- ✘ Beş yaş çocukları her ne kadar grup içi iletişimden keyif alsalar da benmerkezcidir. İfadelerinde ben dilini kullanır ve öncelikle kendi duygularıyla ilgilenirler. Öfke ve kıskançlık gibi duygu durumlarını daha çok fiziksel yollarla ifade ederler. Duygu durumları ve fikirleri çabuk yön değiştirebilir.
- ✘ Şakalaşmayı severler, mizah duyguları gelişmiştir. Beş yaş çocukları gelişen dil becerileriyle daha düzenli cümleler kurabilir, kişisel ve sosyal ilişkiler anlamında daha aktif olmaya başlarlar.
- ✘ Tüm yaş gruplarında olduğu gibi beş yaş çocuklarımız da gelişimlerini büyük bir heyecanla takip eden yetişkinlerle, bireysel farklılıklarının göz önüne alındığı, oldukları gibi kabul edildikleri, güvene dayalı, açık, dürüst ve en önemlisi sevgiye dayanan bir ilişki kurmak isterler.

6 YAŞ GELİŞİM ÖZELLİKLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER:

- ✘ 6 yaş çocukları duygularıyla düşünür, his ve heyecanlarının etkisinde kalarak yargılara varabilirler. Zihin gücü ve bellekleri gelişmiştir, gözlem ve deneyimleri sonucu edindikleri bilgilere bağlı kalırlar.
- ✘ Somut düşünce tarzının hakim olduğu altı yaş çocukları bireysel oldukları çoğu zaman soyut ve mantıklı düşünemezler. Topluluk içerisinde daha mantıklı ve sistemli düşünebilir, genellemelere varabilirler.
- ✘ 6 yaş çocukları olayları objektif değerlendiremez, çoğu zaman kendilerini över, kendi doğrularını destekleyecek nedenler ya da sonuçlar bulurlar. Kendi yaş grubu içerisinde yavaş yavaş başkalarını fark etmeye ve objektif düşünme tarzına daha yakın tutumlar sergilemeye başlarlar.
- ✘ Yetişkinlerle sohbet emekten hoşlanır, şakalaşmaktan keyif alırlar. Altı yaş çocukları hafızalarının ve dil becerilerinin gelişimiyle oldukça fazla kelime öğrendikleri bir dönemde dirler.
- ✘ İlgilerinin belirginleşmeye başladığı bir dönemdedirler. Çevresindeki uyarılara karşı açık ve meraklı olan altı yaş çocukları eskisine nazaran ilgilerini çeken şeylere karşı daha uzun süreli konsantrasyon sağlayabilirler.
- ✘ Yetişkinlerin değerlendirmeleri altı yaş çocukları için oldukça önemlidir. Davranışlarını çevreden gelen tepkiler doğrultusunda ayarlamaya çalışırlar. Beğenilmeğe ve takdir edilmeye önem verir, duygusal anlamda değerli olduklarını hissetmeye ihtiyaç duyarlar.
- ✘ 6 yaş çocukları korku, öfke, kıskançlık, neşe, sevgi gibi duygu durumlarını gün içerisinde ardı ardına yaşayabilirler.
- ✘ Ait olduğu grup içerisinde arkadaş seçimleri belirginleşmeye başlayan altı yaş çocukları kendilerini ait hissettikleri grubun dışındaki kişi veya gruplara karşı cephe alırlar.
- ✘ Arkadaşları arasında rekabete girmeye hazır olan altı yaş çocukları, sosyal yönden prestij kazanmak amacıyla güç gösterisi yapabilecekleri fırsatları kollarlar.
- ✘ Birey olma çabasında oldukları için altı yaş çocukları genelde aileleri ile inatlaşabilir, kurallara karşı direnebilirler. Her şeyi doğru yapan büyüklere karşı kendi doğrularının haklılığını savunmak isteyen altı yaş çocukları, kendi yaş grubu içerisinde ise inatlaştığı kuralları sahiplenerek çoğu zaman arkadaşları arasında aileden öğrendiği kuralların en büyük savunucusu olurlar.
- ✘ Altı yaş çocukları, sorumluluk almaktan ve yardım etmekten oldukça hoşlanırlar. Başarısızlık ve hata durumlarında ifade becerileri gelişmiş olmasına karşın, hala bu durumlarla baş etme becerileri yeterli düzeyde değildir. Alay edilmesinden, suçlanmaktan hoşlanmaz, eğer bu konuyla ilgili kaygı düzeyleri artarsa yeni denemelerden uzaklaşmaya başlayabilirler.

7 YAŞ GELİŞİM ÖZELLİKLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER:

- ✘ 7 yaş çocukları sosyal benliklerini keşfetmeye başladıkları, daha az çatışmalı, sakin bir dönemde dirler. Başkalarının düşüncelerini önemserler. Fakat ben kavramı hala ön plandadır.
- ✘ Enerjik ve yaratıcıdır lar. Grup içerisinde olmaktan keyif alan yedi yaş çocukları daha hızlı düşünürler ve verilen görevleri çabuk kavrayarak görevlerini sonuna kadar tamamlamaktan oldukça hoşlanırlar.
- ✘ Arkadaş seçimlerinde daha titiz davranmaya başlayan yedi yaş çocukları, bir ya da iki yakın arkadaş edinirler. Ama sır saklama konusunda pek başarılı değildirler.
- ✘ Duygu durumları ve tutumları konusunda değişkenlik gösterebilir, hoşlanmadıklarını söyledikleri herhangi bir şeyi kolaylıkla çok sevebilirler veya kişiler ve durumlarla ilgili çabuk fikir değiştirebilirler.
- ✘ Hala somut dönemde olan yedi yaş çocukları kuralları benimser ve değişmez kabul ederler. Kuralların bir başkası tarafından bozulması onlar için oldukça rahatsız edici olabilir. Özellikle grup oyunlarında çoğunlukla lider olmak isteyen çocuklar, oynadıkları oyunların kurallarını kendi doğrularına ve hayal güçlerine göre belirlemek isterler.
- ✘ Sorumluluk duygusunun gelişmekte olduğu yedi yaş çocukları motive oldukları sürece sorumluluk alma konusunda istekli olur, yaptıkları işin sonucunun beğeni toplamasına çok önem verirler. Takdir alamayacakları durumları hissettikleri zaman kaçınma davranışı gösterebilir, kendilerini güçlü hissettikleri alanlara yönelerek beğenilme ihtiyaçlarını gidermek isterler.
- ✘ Zaman kavramları tam olarak gelişmemiş olan yedi yaş çocukları ders çalışma, planlama yapma gibi zamanın ön planda olduğu durumlarda desteğe ihtiyaç duyarlar.
- ✘ Bu yaşta öğretmen, çocuklar için önemli bir modeldir. Aile ve okulun işbirliği ile paralel doğrultuda hareket edilmesi; çocuklara kurallar, ders çalışma, sosyal ilişkiler gibi konularda tutarlı mesajlar verilmesi yedi yaş çocuklarının gelişimini en doğru şekilde destekler.
- ✘ 7 yaş çocukları için önemli rol modeli olan anne ve babalar, çocuklarının okula başladıkları bu dönem içerisinde olumlu davranış geliştirme konusunda dış faktörlerden çok daha etkili konuma sahiptirler. Ancak bu dönemde çocukların gelişimi desteklenirken yedi yaş çocuklarının hala oyun çocuğu oldukları akıldan çıkarılmamalıdır. “Çok çalışmak” yerine “verimli çalışmak” ilkesi temel alınarak, **Çalışma** ve **Oyuna** ayrı zaman ayrılmalı, planlı yaşama ve zamanı iyi kullanma konularında yedi yaş çocuklarına liderlik edilmelidir.

Kaynaklar;

Yavuzer, Haluk, Çocuk Psikolojisi, İstanbul, 1990.

Cüceloğlu, Doğan, İnsan ve Davranışı, Ankara, 2000

Yavuzer, Haluk, Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu, İstanbul, 2000.

Türk PDR Derneği, Eyvah Çocuğum Zor Durumda Ne Yapabilirim?, Ankara, 2001.

Aydın, Ayhan, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi İstanbul, 2007.

Okta, Ayla, "Okul, Öğretmen ve Aile Açısından Okul Öncesi Eğitiminin Temel Nitelikleri", Pembe Bağcık, Sayı 4, İstanbul, 1987

Yavuzer, Haluk, Çocuk Psikolojisi, İstanbul, 1990.

Yavuzer, Haluk, Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimde Çocuğun İlk 6 Yılı, İstanbul, 2000